

УДК 37(091):327.39

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v056.2025.43>**Ю. О. Седляр**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5752-701X>*доктор політичних наук, доцент,
професор кафедри міжнародних відносин і стратегічних студій
Державного університету «Київський авіаційний інститут»***В. М. Ярошенко**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7449-905X>*кандидат політичних наук, доцент,
проректорка Приватного вищого навчального закладу
«Медико-Природничий Університет»*

ОСВІТНЯ І НАУКОВА ДИПЛОМАТІЯ У СУЧАСНОМУ СВІТОВОМУ ПОРЯДКУ

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світовому порядку держави реалізують свою зовнішньополітичну діяльність за допомогою різноманітних інструментів і механізмів, як у рамках міждержавної взаємодії, так і в контексті мультилатерального співробітництва. Разом із тим, із формуванням інформаційного суспільства, зростанням ролі інформаційно-комунікаційних технологій і посиленням взаємозалежності суб'єктів світової політики все більше зростає роль «м'якої сили» у просуванні національних інтересів держав. Автор концепції «м'якої сили» Дж. Най, вказує, що «м'яка сила» спрямована на формування привабливого іміджу держави, насамперед, через можливості культурного, освітнього і наукового співробітництва [8]. У свою чергу, саме освіта і наука спроможні сформулювати в іноземних урядах і населення інших країн почуття симпатії до політичної системи, культурних цінностей й установок, сприяти формуванню міцної довіри між державами і допомагати розбудовувати розгалужену мережу міжнародних зв'язків [9, р. 83–87].

Важливість дослідження проблематики в Україні визначається реаліями російсько-української війни, зростанням гібридних викликів й удосконаленням технологій ведення інформаційної війни Росії проти України. У таких міжнародних обставинах збільшується значення інструментів публічної дипломатії і її складової освітньої і наукової дипломатії, яка дозволяє ефективно боротися проти російської пропаганди, доносити міжнародним партнерам правдиву інформацію про ситуацію в Україні, злочини РФ, сприяє встановленню довіри, формує позитивний імідж України на міжнародній арені. В умовах війни зросла важливість міжнародних науково-освітніх зв'язків закладів освіти України, збільшилася кількість і цільова

спрямованість програм академічної мобільності, що дозволяє популяризувати українську освіту і культуру за кордоном, знайомити міжнародну аудиторію з українською історією, особливостями державотворчих процесів в Україні, реформами і ціннісними орієнтаціями українського суспільства.

Крім того, інтернаціоналізація вищої освіти, яка прискорила під час пандемії COVID із широким впровадженням в освітній процес дистанційної форми навчання, сприяє проведенню спільних наукових проєктів, виконанню інноваційних дослідницьких програм, що дозволить суттєво покращити якість освітніх послуг в Україні, забезпечить конкурентоспроможність освітніх програм українських закладів вищої освіти на світовому ринку праці. Актуальність системного дослідження потенціалу освітньої і наукової дипломатії для реалізації цілей зовнішньої політики України підтверджується й тим, що Міністерство закордонних справ України ухвалило Стратегію публічної дипломатії на 2021–2025 рр., в якій освітньо-наукова дипломатія визначається основним напрямком публічної дипломатії, чинником просування національних інтересів і подолання викликів безпеки на глобальному і регіональному рівнях [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальністю і системністю аналізу феномену освітньої і наукової дипломатії як елемента «м'якої сили» вирізняються, насамперед, роботи Дж. Ная, Дж. Галларотті, С. Льюкса, Н. Фергюсона. Вагомий внесок у розробку концепції освітньої дипломатії і культурно-дослідницької культури зробили К. Велбі, С. Вулгар, М. Керрієр, Е. Мак-Маллін, Р. Мертон.

Концептуально-методологічні основи освітньої і наукової дипломатії у сучасній глобальній політиці ґрунтовно досліджуються у роботах

таких вітчизняних фахівців як В. Головченко, О. Кучмій, Н. Сербіної, О. Тищенко-Тишковець, В. Ціватого. Історико-філософські і соціокультурні аспекти становлення вітчизняної освітньої і культурної дипломатії всебічно проаналізовано у працях С. Котляревської. На прикладах освітньої діяльності Острозької і Києво-Могилянської академії дослідниця розкриває їх внесок у зародження традицій вітчизняної освітньої дипломатії й інтеграцію України в європейський культурний і геополітичний простір.

Формулювання мети статті. Метою дослідження є розкриття сутності феномену освітньої і наукової дипломатії як інструменту зовнішньополітичної діяльності держав у сучасному світі, виявлення його композиційних складових. На прикладах аналізу досвіду європейських країн з реалізації освітніх і наукових програм з'ясовується вплив програм академічної мобільності як компоненти «м'якої сили», значення якої суттєво зростає в умовах російсько-української війни і гібридизації викликів міжнародної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Освітня і наукова дипломатія у сучасних міжнародних реаліях є важливим інструментом формування позитивного іміджу держави на світовій сцені. Дж. Най у даному контексті відзначає, що освіта у глобалізованому світовому порядку й в епоху інформаційного суспільства, як компонента «м'якої сили», спроможна допомогти сформувати у іноземних студентів привабливий образ держави, в якій вони здобувають вищу освіту, адже освітній процес впливає на формування світоглядних ціннісних орієнтацій, політичних і соціально-культурних ідеалів [10]. Наприклад, вивчаючи іноземну мову, студент інтегрується у соціально-культурний, економічний і політичний простір даної країни, згодом виступаючи культурним агентом, виразником її інтересів і навіть політичним прибічником.

Важливим напрямком освітньої і наукової дипломатії є програми міжнародної академічної мобільності. Розглянемо досвід європейських країн із використання програм академічної мобільності для позиціонування і конструювання позитивного іміджу держави на світовій арені.

Німеччина, наприклад, за даними ЮНЕСКО, є одним зі світових лідерів з надання освітніх послуг за кордоном, поступаючись лише США і Великобританії [5, р. 131]. Ґрунтовне дослідження саме німецького досвіду обумовлюється тією обставиною, що ця країна в останні десятиріччя досягла суттєвого міжнародного впливу саме завдяки інструментам «м'якої сили», у тому числі й освітньо-науковій дипломатії. Головною організацією уряду ФРН, яка реа-

лізує програми наукових й освітніх обмінів за кордоном, є Німецька служба академічних обмінів (DAAD). Дана структура має 14 представництв в інших державах світу і 50 інформаційних центрів, які щорічно фінансують близько 60000 стипендій за різними галузями і програмами академічних обмінів [5, р. 143]. Метою програм академічних обмінів DAAD є підтримка талановитої молоді в інших країнах, надання їм можливості здобути сучасну європейську освіту у Німеччині, сприяти інтернаціоналізації німецької культури за кордоном. З іншого боку, програми академічної мобільності сприяють підвищенню якості освіти в Німеччині, провокують розвиток інноваційних наукових дослідницьких проєктів, зміцнюють зв'язки німецьких університетів з академічними центрами й культурними осередками в інших країнах. Перевагами німецьких програм академічної мобільності є те, що вони доволі гнучкі у виборі графіку освітньо-навчального процесу, дозволяють студентам обирати форму і мову навчання.

Грантова діяльність, у свою чергу, дедалі стає інтегративним складником сучасної освітньої дипломатії Німеччини. Так, Інститут Гете, Фонд ім. Конрада Аденауера і Фундація ім. Фрідріха Еберта обіймають лідерські позиції з фінансування грантових дослідницьких проєктів для талановитих науковців за кордоном. На реалізацію грантових програм кожна з фондаций щорічно виділяє понад 8 млн євро [5].

Поряд із розширенням і зміцненням наукових зв'язків між академічними центрами, грантові програми дозволяють Німеччині вирішувати проблему з пошуку і залучення висококваліфікованих кадрів в свою економіку. Справа в тім, що у 1990-х рр. в Німеччині існувала проблема дефіциту кадрів у галузі високих технологій, що негативно позначалося на розвитку наукоємних галузей економіки і знижувало конкурентоспроможність німецьких товарів на світовому ринку. У свою чергу, грантові проєкти дозволили Німеччині залучити до своєї економіки фахівців з наукоємних галузей. Програма «Зелена карта», що реалізовувалась у 2000-2004 рр. дозволяла спеціалістам з інших країн за спрощеною процедурою в'їхати в Німеччину і проживати на її території 5 років. Німецьке науково-дослідницьке співтовариство, Спільнота Фраунгофера, Товариство імені Макса Планка зміцнюють науково-технічне співробітництво Німеччини з державами світу, популяризують наукові й освітні заклади країни серед іноземної студентської аудиторії [12].

Тож німецька культура через інструменти освітньої і наукової дипломатії набуває гло-

бального політичного впливу, при цьому зовнішньополітична привабливість Німеччини реалізується через культуру, освітні проєкти та технологічні інноваційні розробки. Проєкти Німеччини з захисту прав людини, підтримки свободи слова, боротьби зі зміною клімату, науково-технічні дослідницькі програми – все це стає технологіями конструювання позитивного іміджу держави на міжнародній арені, пояснює світовий інтелектуальний спільноті цілі і принципи внутрішньої політики держави, пріоритети її зовнішньополітичної стратегії, перетворюючи Німеччину на міжнародного актора з глобальними цілями.

Варто зазначити, що Німеччина активно застосовує освітньо-наукову дипломатію для розширення українсько-німецьких відносин, просування європейських цінностей в Україні, підтримки процесу формування громадянського суспільства і незалежних медіа. У 2015 р. Бундестаг ухвалив рішення посилити державну підтримку Інституту Гете, збільшивши його річне фінансування на 16,6 млн євро. Генеральний секретар Інституту Гете Йоганнес Еберт відзначив, що «завдяки такому рішенням бюджетної комісії ми зможемо у повній мірі реалізувати цілі майбутнього, у тому числі надаючи підтримку громадянському суспільству в Україні» [12]. З 2014 р. в Україні працює DW Akademie, яка допомагає роботі незалежних ЗМІ, підтримує свободу слова і розвиток вітчизняної журналістики. Проєкти DW Akademie в Україні направлені на підвищення стандартів журналістської етики, підтримку регіональних медіа, навчають медіа-менеджменту і зміцнюють міжнародне співробітництво українських медіа з німецькими інформаційно-аналітичними центрами і ЗМІ [4].

Російсько-українська війна дала поштовх розширенню українсько-німецького співробітництва в освіті і науці. Так, 22 жовтня 2024 р. вперше з моменту здобуття Україною незалежності, було підписано двосторонню Угоду між Україною і Німеччиною про співпрацю у сферах науки, технологій, інновацій та вищої освіти. У продовження підписаного договору у Києві, Львові і Харкові створено українсько-німецькі центри передових досліджень. Центри передових досліджень – це чотири наукові інститути, де українські й німецькі фахівці спільно працюватимуть над науковими проєктами та створенням передових технологій та отримують фінансування від уряду Німеччини у розмірі близько 10 млн євро [2; 4]. У Львові створено два передових центри, де перший націлений на розробку нових антибактеріальних сполук, що матимуть важливе значення для лікування

антибіотикорезистентних інфекційних захворювань, а другий – проводитиме цілісні дослідження важливих історичних подій XX ст., що спонукатиме до переосмислення історичних травм і висвітлення маловивчених аспектів перебігу міжнародних конфліктів. Центри у Києві і Харкові фокусуватимуться на вивченні квантових матеріалів і застосуванні плазмових технологій, що виведе Україну на новий рівень розвитку у галузі інформаційних технологій та фізики [2].

Незважаючи на умови воєнного стану з 2022 р. в Україні значно змінився медіа-ландшафт. Країна суттєво піднялася у рейтингу Всесвітнього індексу свободи преси організації «Репортери без кордонів» (RSF). Займаючи у 2022 р. 106 місце, у 2023 р. вона досягла 79 позиції, а у 2024 р. Україна піднялася на 18 позицій, зайнявши 61 місце серед 180 країн [4]. Зі свого боку, проєкти DW Akademie роблять вагомий внесок у розвиток професійної журналістики в Україні, розробляють й удосконалюють курси з медіаграмотності для населення, що є чинником національної безпеки в умовах інформаційної війни Росії проти України. Після повномасштабного вторгнення DW Akademie надає фінансову підтримку Українському інституту медіа і комунікації у розробці програм навчання. Метою співробітництва є підвищення медіа- і цифрової грамотності серед населення, проєкти формуються під цільову аудиторію, що дозволяє створити контент найбільш зрозумілий для неї, а з іншого боку, виявляє інформаційні потреби і загрози для певної групи населення, що у подальшому сприяє розробці нових методів навчання й більшому залученню даної аудиторії до соціально-економічних і політичних процесів в Україні. DW Akademie надає фінансову підтримку й Академії викладачів журналістики, яка проводить навчання методології й дидактиці для викладачів журналістики українських закладів вищої освіти. Освітній центр «Накипіло» навчає медійників інструментів конструктивної, сучасної і незалежної журналістики, розробляє медіазаконодавство, яке допомагає захищати свободу слова і права журналістів. Освітній центр є частиною проєкту «Школи універсальних редакторів», який готує високопрофесійних редакторів для вітчизняних медіа, розвиває навички з медіаграмотності, навчає створенню живих і якісних текстів, проводить майстер-класи і курси для всіх, хто працює в сфері комунікацій і ЗМІ [4].

Крім того, в умовах війни DW Akademie спільно з каналом «Суспільне» і медіагрупою Lviv Media Forum реалізує проєкт «Зміцнення

незалежних медіа для сильної демократичної України (2024–2026 рр.)». Проєкт фінансується Європейською комісією за підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини і спрямований, насамперед, на підтримку незалежних ЗМІ в Україні, демократичних перетворень і цифровізації суспільства [4].

Важливість реалізації українсько-німецьких дослідницьких проєктів важко переоцінити в умовах широкомасштабної збройної агресії Росії проти України, адже освітня дипломатія Німеччини не лише сприяє зміцненню взаємної довіри між державами, але і дозволяє урядам ефективніше взаємодіяти з громадськістю та просувати свої цінності на міжнародній арені. Активність міжнародної комунікації між закладами вищої освіти і науковими інститутами як суб'єктами політичних процесів сприяє підвищенню прозорості зовнішньополітичних процесів і дозволяє оперативно виявляти загрози і реагувати на них, попереджати розповсюдження пропагандистських наративів і фейкових новин. Освітня і наукова дипломатія в умовах війни використовується для формування громадської думки, мобілізації міжнародної підтримки та протидії російській дезінформації. Наприклад, співробітництво між технологічними компаніями в ІТ-індустрії прокладає шлях до спільної розробки і використання алгоритмів для боротьби з російською дезінформацією. Технологічні компанії активно впроваджують алгоритмічні моделі для аналізу великих обсягів даних з метою виявлення підозрілих активностей у соціальних мережах. За допомогою штучного інтелекту відбувається автоматичне виявлення координаційної поведінки, що є характерною для організованих дезінформаційних кампаній, а також пріоритизація достовірних джерел у стрічці новин [13].

Важливу роль у протидії російській пропаганді відіграє використання інструментів OSINT (Open-Source Intelligence) і, насамперед, для виявлення та спростування фейків. На думку експертів, OSINT дозволяє не лише оперативно отримувати доступ до баз даних і джерел інформації, але й здійснювати аналіз медіапотоків, виявляти бот-мережі та ідентифікувати ключові центри поширення дезінформації. Використання інструментів OSINT дозволило встановити справжні координати численних воєнних злочинців, що були скоєні російськими окупантами, що надалі використовувалося для розвінчання російських наративів про «інсценування» чи «провокації» з боку України [11].

Розглянемо досвід Франції використання освітньо-наукової дипломатії для просування зовнішньополітичних інтересів у сучасній між-

народній системі. Оцінюючи досвід країни, варто вказати, що наукова політика Франції тривалий час розвивалась під впливом традицій голлізму. У зовнішній політиці це проявлялося, насамперед, у другій половині XX ст. після розпаду колоніальної системи, через активне розповсюдження і піднесення культурної дипломатії у третій країнах. Така ситуація пояснювалася тим, що Франція після Другої світової війни, не володіючи великим економічним потенціалом, змушена була вдаватися до інструментів м'якої сили у просуванні національних інтересів.

Докорінним чином ситуація почала змінюватися після ухвали 12 липня 1999 р. Закону «Про інновації і дослідження» [7]. Даний документ був націлений на демократизацію наукової політики Франції, створив правові механізми для розвитку міжнародного співробітництва Франції в науковій й освітній сферах. Ухвалений закон посприяв розширенню наукових і виробничих контактів французьких компаній з іноземними партнерами, стимулював створення спільно із закордонними науковими установами інноваційних науково-дослідницьких центрів.

Розширенню міжнародного співробітництва Франції у науковій й освітній галузях посприяли схвалені у 2009 р. «Національна стратегія досліджень й інновацій» і у 2010 р. Закон «Про реалізацію культурної політики Франції» [6]. Останній документ, зокрема, був направлений на популяризацію французької культури і мови за кордоном через реалізацію програм академічних обмінів і здійснення спільних наукових дослідницьких проєктів [3]. Закон концептуально обґрунтував поняття культурної дипломатії Франції, було уточнено й напрямки культурної дипломатії. У липні 2010 р. був прийнятий закон щодо організації культурної політики Франції, метою якого стало сприяння поширенню французької мови та культури шляхом її популяризації через освітні установи, масові заходи та мистецтво [3].

Політичній і культурній присутності Франції на міжнародній арені та позиціонуванню її зовнішньополітичних інтересів сприяють численні недержавні інституції, завданням яких є поширення французької мови та культури. Серед таких недержавних структур освітньої і культурної дипломатії варто вказати Alliance Française (AF), L'Association Française d'Action Artistique (AFAA), La Maison des Cultures du Monde, L'Association pour la Diffusion de la Pensée Française (ADPF), UniFrance Films (Unia Films S.A.), TV France International (TVFI), France Edition [3].

У свою чергу, у рамках діяльності Альянс Франсе у 1994 р. в Україні було відкрито Фран-

цузький Інститут, головними завданнями якого стали розвиток співробітництва в галузі освіти, культури та науки, популяризація французької культури і французької мови, розширення академічних обмінів, що сприяють політичному зближенню держав і розвитку міжкультурного діалогу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, у сучасній глобальній політиці освіти і наукова дипломатія як елемент «м'якої сили» набуває все більшого значення, що пов'язане, насамперед, із формуванням інформаційного суспільства, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які зміцнюють взаємозалежність держав, сприяють зростанню соціально-гуманітарного чинника у міжнародних процесах. Крім того, гібридизація викликів міжнародній безпеці фокусує увагу на ролі індивідуумів і недержавних інституцій як політичних акторів в управлінні світовими політичними процесами. Наукове й освітнє співробітництво, що розвивається поза рамок державних кордонів, формує стійкі культурні зв'язки між спільнотами і громадами, встановлює нові форми взаємодії недержавних і державних інститутів, вибудовуючи тим самим альтернативні сценарії і моделі конструювання міжнародного партнерства.

Грантові програми й академічна мобільність сприяють симбіозу інтересів державних і недержавних акторів, утворюючи підстави для більш інтенсивного міждержавного діалогу і забезпечуючи транспарентність зовнішньополітичного процесу. Крім того, переосмислення досвіду європейських держав з реалізації освітньої і наукової дипломатії дозволить Україні не лише прискорити інтеграцію до європейського політичного простору, а й розширити гуманітарні зв'язки з європейськими елітами, сприятиме популяризації вітчизняних наукових досліджень і підвищенню їх конкурентоздатності на світовому ринку праці.

Література

1. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Стратегії/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення 18.09.2025)
2. Україна і Німеччина підписали угоду про співпрацю у сферах науки, технологій, інновацій та вищої освіти URL: <https://mon.gov.ua/news/ukraina-i-nimechchyna-pidpysaly-uhodu-pro-spiivpratsiu-u-sferakh-nauky-tekhnohologii-innovatsii-ta-vyshchoi-osvity> (дата звернення 11.10.2025)
3. Bonfatto R. Annual Conference on Cultural Diplomacy, ICD December 2012. A brief outlook of the French cultural diplomacy. URL:

http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2012-12-aaccd/A_brief_outlook_of_the_French_cultural_diplomacy_Richard_Bonfatto.pdf (дата звернення 19.10.2025)

4. DW Akademie URL: <https://open4business.com.ua/ru/dw-akademie-v-ukraine/> (дата звернення 21.10.2025)
5. Global Education Digest 2011: Comparing Education Statistics Across the World. UNESCO-UIS, 2011. 310 p.
6. Lesourne J., Randet D. Recherche et l'Innovation en France (La): FutuRIS 2011. Odile Jacob. 2011. P. 34–36.
7. Majoie B., Remy B. Recherche et innovation: la France dans la compétition mondiale. La Documentation française, 1999. P. 62–68.
8. Nye J. S. Bound to lead: the changing nature of American power. Basic Books, 1990. 167 p.
9. Nye J. S. The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go It Alone, Oxford University Press, 2002. 147 p.
10. Nye J. S. Soft Power and Higher Education. EDUCAUSE nonprofit organization. In Devlin Maureen, Larson Richard, Meyerson Joel. Educause. 2005. P. 11–14.
11. Public Diplomacy: Strengthening U.S. Engagement with the World. USC Center on Public Diplomacy. URL: https://uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/legacy/pdfs/PD_US_World_Engagement.pdf (дата звернення: 15.09.2025)
12. Ukraine open for business URL: <https://open4business.com.ua/ru/dw-akademie-v-ukraine/> (дата звернення: 25.09.2025)
13. Verrekia B. Digital diplomacy and its effect on international relations. Independent Study Project (ISP), 2017. Collection. 2596. URL: https://digitalcollections.sit.edu/isp_collection/2596 (дата звернення: 23.09.2025)

Анотація

Седляр Ю. О., Ярошенко В. М. Освітня і наукова дипломатія у сучасному світовому порядку. – Стаття.

У статті досліджено феномен освітньої і наукової дипломатії у сучасному світовому порядку як інструменту зовнішньополітичної діяльності держав на двосторонньому і багатосторонньому рівнях. З'ясовується, що із формуванням інформаційного суспільства, зростанням ролі інформаційно-комунікаційних технологій і посиленням взаємозалежності суб'єктів світової політики все більше зростає роль «м'якої сили» у просуванні національних інтересів держав, важливою компонентою якої й є освітня і наукова дипломатія.

Відзначається, що у реаліях російсько-української війни, зростання гібридних викликів й удосконалення технологій ведення інформаційної війни Росії проти України освітня і наукова дипломатія дозволяє ефективно боротися проти російської пропаганди, доносити міжнародним партнерам інформацію про ситуацію в Україні, злочини РФ, сприяє встановленню

довіри і формує позитивний імідж України на міжнародній арені. У дослідженні встановлено, активність міжнародної комунікації між закладами вищої освіти і науковими інститутами як суб'єктами політичних процесів в умовах війни сприяє підвищенню прозорості зовнішньополітичних процесів і дозволяє оперативно виявляти загрози і реагувати на них, попереджати розповсюдження пропагандистських наративів і фейкових новин.

Автори наголошують, що інтернаціоналізація вищої освіти, яка прискорилась під час пандемії COVID із широким впровадженням в освітній процес дистанційної форми навчання, сприяє поширенню впливу освітньої і наукової дипломатії в світі. На прикладах досвіду європейських країн з реалізації освітньої і наукової дипломатії аналізується цільова спрямованість програм академічної мобільності, грантових програм, що націлені на популяризацію європейських цінностей, правових і соціально-економічних стандартів. Стверджується, що освітня і наукова дипломатія дозволяє не лише покращити якість освітніх програм, але і сприяє інтегруванню держав у міжнародні політичні процеси через розкриття особливостей національних культур, розуміння національної і зовнішньополітичної ідентичності країн.

Обґрунтовано, що у сучасних міжнародних реаліях освітня і наукова дипломатія може виступати ефективним інструментом конструювання моделей міждержавного співробітництва, бути елементом стратегії попередження і розв'язання міжнародних конфліктів.

Ключові слова: освітня і наукова дипломатія, публічна дипломатія, зовнішня політика, інформаційна політика, академічна мобільність, імідж держави.

Summary

Sedliar Yu. O., Yaroshenko V. M. Educational and scientific diplomacy in modern world order. – Article.

The article examines phenomenon of educational and scientific diplomacy as foreign policy instrument at the bilateral and multilateral levels. It's revealed that under conditions of formation of the information society, the growing role of communication technologies, and the increasing interdependence of world political actors the educational and scientific diplomacy has become a compound element of soft power.

It's stressed that in the realities of the Russian-Ukrainian war, the growth of hybrid challenges, and the improvement of technologies for waging information warfare by Russia against Ukraine, educational and scientific diplomacy has become an effective tool to fight against Russian propaganda, to convey information about the situation in Ukraine and the crimes of the Russian Federation to international partners. It is argued that in light of the growing international threats and hybrid challenges the educational and scientific diplomacy helps to establish trust between international partners and to build a positive image of Ukraine in the international arena. It is found that in the context of growing geopolitical threats and warfare challenges an international communication between universities and scientific institutions as the political actors contributes to increasing the transparency of foreign policy processes, and prevents the spread of propaganda narratives and fake news.

The authors argue that educational and scientific diplomacy aims not only to improve standards of high education, but contributes to the integration of states into international political processes through the disclosure of the peculiarities of national cultures, and better understanding of the national and foreign policy identity of countries.

It is revealed that in modern international realities educational and scientific diplomacy had become an effective tool for constructing models of interstate cooperation, and to develop strategies for preventing and resolving international conflicts.

Key words: educational and scientific diplomacy, public diplomacy, foreign policy, information policy, academic mobility, image of the state.

Дата надходження статті: 31.10.2025

Дата прийняття статті: 12.11.2025

Опубліковано: 15.12.2025